

EL VALOR DE LA COOPERACIÓ EDUCATIVA EN UN CONTEXT DE CRISI

Isabel Carrillo,

professora i doctora en Pedagogia de la Universitat de Vic

Parlar d'educació i cooperació en un context de crisi és una exigència de responsabilitat política, social i ètica. Ho és perquè l'educació és una pràctica política. Perquè les mestres i els mestres també tenim l'obligació ètica de contribuir a la justícia social. Perquè els centres educatius no poden ser ens aïllats de la realitat. Perquè la vida ha de ser el punt de partida i la raó de ser de la nostra acció educativa. Però totes aquests raons no són fàcils de portar-les a terme.

Com deia Paulo Freire la qüestió està en com transformar les dificultats en possibilitats, sabent que en la lluita pel canvi no podem únicament ser pacients ni únicament impacients, sinó pacientment impacients.¹ És per això que l'educació ha de promoure l'estar en alerta, un aprendre a mirar no conformista ni fatalista. Una educació crítica que qüestiona els grups de poder, les elits que es reserven el dret a apropiarse dels recursos que abans eren en mans públiques. És un fer que no admet ni dona per

vàlid i únic el neoliberalisme i la cultura del xoc que, com diu Naomi Klein, ha culminat en una privatització radical de la guerra i del desastre, creant una ideologia camaleònica que amaga l'eliminació de l'esfera pública, un alliberament total per a les empreses i una despesa social esquelètica.²

“La cooperació és compromís amb el món i amb la vida.”

És des de la responsabilitat que els centres educatius, les persones que en formem part, podem participar i contribuir a l'expressió real i vivencial dels drets humans, i al desenvolupament lliure, just i solidari. L'educació és responsabilitat política, social i ètica quan no s'aïlla del context local i global; mostra allò que es manté intencionalment ocult; denuncia les falsedats; i posa nom a les desigualtats. Tot amb la finalitat de contribuir a enriquir les

1 Freire, P. (1997). A la sombra de este árbol. Esplugues de Llobregat: El Roure, pp.63.

2 Klein, N. (2007). La doctrina del xoc. L'ascens del capitalisme del desastre. Barcelona: Empúries, pp. 28

democràcies a través de pràctiques concretes de ciutadania, com és exemple la cooperació.

En un context de crisi, la cooperació educativa és una opció de bel·ligerància que busca el ple desenvolupament de les persones des del convenciment que la realitat no està determinada. És des d'aquesta perspectiva que la cooperació desplega els seus principis de valor i les seves raons de ser.

La cooperació és compromís amb el món i amb la vida. El seu sentit està en ser una pràctica destructora i constructora, trencadora d'opressions i apoderadora.

La cooperació és optimisme, s'educa i s'actua des de l'optimisme, amb el convenciment que la història la construïm les dones i els homes, i que podem aprendre l'art de viure bé, de la vida digna.

La cooperació és opció ideològica, fuig de la neutralitat que manté les forces de la reproducció, es posiciona i té com a finalitat les transformacions polítiques i estructurals necessàries per a la vivència dels drets humans.

“La cooperació és acció, és moviment. És acció agitadora davant la passivitat.”

La cooperació és participació, sabent que s'aprèn a participar participant a l'escola, al barri, a la ciutat... Participar vol dir formar part i ser protagonista.

La cooperació és esperança, creu en la capacitat creativa de dones i homes per idear altres formes de vida més equitatives i inclusives. Per fer-ho possible mira el passat, trenca amb els silencis i dona valor a la memòria per analitzar i entendre la realitat present i projectar el futur.

La cooperació és realitat perquè parteix de la vida i de les persones. És reflexió i acció, nova reflexió i nova acció, un fer seqüencial i cíclic que desvetlla la comprensió crítica de la complexitat, de la interrelació i interdependències entre les realitats locals i globals.

La cooperació és acció, és moviment. És acció agitadora davant la passivitat. És acció que no únicament suma, sinó que

expressa coresponsabilitat. És acció que s'implica davant la indiferència.

La cooperació és compartida, la pròpia definició de la paraula fa referència a un operar conjuntament. És fer amb l'altre, però també sentir l'altre i amb l'altre. És saber que necessitem de l'altre. És valorar i respectar l'altre. És reconèixer que tothom pot aportar sabers.

La cooperació és iniciativa per pensar i emprendre accions. És interès i il·lusió comuna en un projecte que parteix de la interrogació sobre el què, el com i el per a què de la cooperació.

La cooperació és obrir el jo per descobrir el nostre pensar, les nostres concepcions, els nostres estereotips i subjeccions. És també obrir-se i atrevir-se a desvelar, denunciar i revelar la seva responsabilitat política, social i ètica amb la vida. □